

PRVA INTERNA EVALUACIJA FAKULTETA SPORTA I TJELESNOG ODGOJA

1 UVOD

1.1. RAZLOZI ZA EVALUACIJU, POTREBE, PROBLEMI I ZADATAK

Imajući u vidu značaj i potrebu za kontinuiranom institucionalnom samoprocjenom na trenutnom stepenu razvoja, te potrebu za implementacijom promjena u sklopu usaglašavanja s Bolonjskom deklaracijom i usklađivanja s aktualnim evropskim trendovima u razvoju visokog obrazovanja, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja pristupio je institucionalnoj evaluaciji po uzoru na Program institucionalne evaluacije Evropske asocijacije univerziteta (EUA). O

Osnovna namjera Fakulteta je da napravi objektivnu samoevaluaciju svog rada s ciljem da poboljša svoju trenutnu situaciju i definiše strateške ciljeve u procesu tekuće reforme visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Proces samoevaluacije se provodi sa zadatkom da:

- pokrene i organizuje mjere kvaliteta i kontinuirane samoevaluacije Fakulteta;
- obezbjedi prikupljanje i stalno praćenje protoka informacija unutar Fakulteta, prema korisnicima njegovih usluga, i društvu u cilju sagledavanja njihovih potreba i očekivanja;
- obezbjedi stalnu aktuelizaciju fakultetskog sistema obrazovanja, njegovu kvalitetnu standardizaciju, poboljšavanje i prilagođavanje promjenjivim potrebama,
- da evaluacioni dokumenti posluže za izradu strategije razvoja Fakulteta u narednom dvogodišnjem periodu
- da evaluacioni dokumenti posluže kao polazna osnova za kontinuirano izvođenje interne evaluacije, a u svrhu pripreme Fakulteta za pristup obavljanju eksterne evaluacije.

1.2. SASTAV TIMA ZA INTERNU EVALUACIJU

Slijedeći navedene potrebe i zadatke urađena je interna samoevaluacija Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja za školsku 2005/2006 godinu, koja omogućava da se stanje na Fakultetu analizira na produbljen način, da se identifikuju jake i slabe tačke u organizaciji i djelatnostima Fakulteta, kao i da se predlože aktivnosti i mjere za odgovarajuća poboljšanja i dugoročno gledano osiguranje potrebnog sistema kvalitete, što predstavlja konačni cilj samoevaluacije.

Tim za samoevaluaciju, kojeg je na prijedlog prof.dr Izeta Rađe, dekana Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja, imenovalo nastavno- naučno vijeće radilo je u slijedećem sastavu:

1. prof. dr Nusret Smajlović, prodekan za nauku (predsjednik),
2. doc. dr Senad Turković, voditelj centra za cjeloživotno učenje,
3. doc. dr Munir Talović, prodekan za nastavu,
4. Vahida Kozić, asistent,
5. mr Emir Pašalić, asistent,
6. mr Asim Bradić, asistent,
7. mr Husnija Kajmović, asistent.
8. Edina Demirović - student

U radu su učestvovali i slijedeći vanjski eksperti:

1. Zoran Selesković, generalni sekretar Univerziteta u Sarajevu,
2. mr Dino Mujkić, WUS - Austria
3. dr Semra Čevuljaga – Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Članovi tima vanjskih eksperata su dali osnovne informacije o potrebi i načinu sprovođenja procesa osiguranja kvalitete, sudjelovali u stvaranju dokumenta o internoj evaluaciji Univerziteta u Sarajevu, a njihova iskustva su služila kao smjernice u kreiranju dokumenta o internoj evaluaciji Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja.

Tokom izrade interne evaluacije učestvovali su nastavnici, administrativno osoblje i studenti-predstavnici svih godina studija.

2 NACIONALNI I INSTITUCIONALNI KONTEKST

2.1. HISTORIJSKI RAZVOJ FAKULTETA

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu je stručna i naučno – istraživačka institucija nadležna za najviši nivo odgojno - obrazovnog rada sa mladim ljudima.

Osnovan je 1963. godine pod nazivom Visoka škola za fizičku kulturu. U periodu od 1970. do 1975. godine izvršena je transformacija nastavnog plana i programa, što je rezultiralo prerastanjem Više škola u Fakultet za fizičku kulturu.

Fakultet je upisan u Registar visokoškolskih ustanova Kantona Sarajevo, koji vodi Ministarstvo obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo, i u Registar javnih ustanova kod Kantonalnog suda u Sarajevu.

Fakultet je osnovan zbog potrebe obrazovanja kadrova sa višom i visokom školskom spremom, te za sticanje zvanja magistra i doktora nauka u oblasti sporta i tjelesnog odgoja.

Tokom svog postojanja, Fakultet je obrazovao više od 3000 studenata. Od toga 19 doktora nauka, 37 magistara, 2482 profesora sporta i tjelesnog odgoja i 278 viših trenera svih zvanja. Oni su svoje znanje iskoristili za odgoj brojnih mladih generacija, vrhunskih sportista koji su svijetu dostojno i sa ponosom predstavili Bosnu i Hercegovinu.

Danas je Fakultet sporta i tjelesnog odgoja skladno razvijen akademski kolektiv, po kadrovskim, materijalnim, programskim resursima i kvalitetima, vodeći u ovoj oblasti u Bosni i Hercegovini, koji ne zaostaje za sličnim fakultetima u regiji, već u nekim slučajevima prednjači u pojedinim segmentima implementacije Bolonjskog procesa .

U toku školske 2005/06 godine Fakultet je prihvatio smjernice Univerziteta o pristupanju reformskim zadacima koji se odnose na primjenu Bolonjske deklaracije.

2.2. ORGANIZACIONA STRUKTURA FAKULTETA

U skladu sa Pravilima Fakulteta upravljačku strukturu čine:

1. Upravni odbor
2. Nadzorni odbor
3. Mendžment
 - dekan
 - prodekan za naučno istraživački rad
 - prodekan za nastavu
 - prodekan za finansije
 - prodekan za međunarodnu saradnju

U cilju dostizanja savremene optimalne organizacije zajedničkog rada zadaci Fakulteta obavljaju se u okviru organizacionih jedinica:

1. Nastavno-naučno vijeće za nastavni i naučno-istraživački rad
2. Sekretarijat sa stručnim službama Fakulteta
3. Institut za sport
4. Centar za cjeloživotno učenje
4. Sportski objekti u sklopu Fakulteta

2.3. Broj i distribucija studenata

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja sa svojim kapacitetima i sadržajima prilagođava rastućim potrebama društva za različitim profilima stručnog kadra u svim vidovima sportske djelatnosti i tehnologije.

Broj upisanih studenata u školskoj 2005/06 je bio slijedeći:

	I godina	112			
	II godina	137			
	III godina	85			
	IV godina	64	398		
Dodiplomski paralelni studij (REDOVAN STUDIJ KOJEG FINANSIRAJU SAMI STUDENTI):					
	I godina	57			
	II godina	34			
	III godina	14			
	IV godina	4	109		
Dodiplomski vanredni studij:					
	I godina	36			
	II godina	89			
	III godina	42			
	IV godina	27	194		
Dodiplomski studij-apsolventi		103	103	804	
Viša sportska škola :					
	II godina	212	212		
Visoka sportska škola:					
	I godina	201	196		
Postdiplomski studij:					
	I godina	43	43		
U proceduri odbrane doktorske disertacije:		12	12		
U K U P N O				1272	

2.4. Finansiranje Fakulteta

Na osnovu postojećeg Zakona, osnivač Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja je Vlada kantona Sarajevo. Ministarstvo obrazovanja i nauke kantona Sarajevo izdvaja sredstva za Fakultet na osnovu broja studenata koji se finansiraju iz budžeta i prostora kojim fakultet raspolaže.

U ovom trenutku Fakultet ostvaruje prihode iz slijedećih izvora:

- iz budžeta KANTONA SARAJEVO-Ministarstva za obrazovanje i nauku.
- školarina
- naučno istraživačkog rada
- međunarodnih projekata
- drugih izvora na bazi različitih usluga koje Fakultet pruža svom okruženju

Izvori prihoda Fakulteta se se mogu podijeliti u grupu stabilnih i varijabilnih:

- stabilni - budžetski (prihodi koji se obezbjeđuju od državnih/kantonalnih organa i oni pokrivaju troškove nadoknada za rad uposlenicima, te u vrlo niskom procentu režijske troškove na Fakultetu;
- varijabilni I - (stabilni) prihodi ostvareni od upisnina za školovanja na dodiplomskom, diplomskom, poslijediplomskom i doktorskom studiju.
- Varijabilni II – (nestabilni) prihodi Fakulteta obezbijeđeni aplikacijama na domaćim i internacionalnim konkursima;
- Varijabilni III – (poduzetnički) prihodi koje ustanova obezbjeđuje pružanjem intelektualnih i profesionalnih usluga različitim korisnicima

Kontrolu zakonitosti rada i finansijskog poslovanja vrši Nadzorni odbor Fakulteta, koji imenuje osnivač, i koji verificira rad finansijskih službi, Upravnog odbora i dekana Fakulteta. Nadzorni odbor je organ koji ima dužnost kontrole zakonitosti rada i poslovanja Fakulteta i njegovih organa.

3. INSTITUCIONALNE NORME VRIJEDNOSTI

3.1 VIZIJA, MISIJA, CILJEVI I STRATEGIJSKA OPREDJELJENJA

3.1.1. Vizija

Fakultet planira da bude jedna od vodećih institucija u oblasti obrazovanja, naučno-istraživačkog rada i usluga na prostoru jugoistočne Evrope koji će moći odgovoriti dinamičkim promjenama koje karakteriše savremeno društvo posebno u području sporta i tjelesnog odgoja.

Fakultet je posvećen ciljevima koji podrazumijevaju širenje obrazovnih i naučnih iskustava sa posebnim naglaskom na dalji razvoj znanja i sticanje vještina u svim segmentima sportske djelatnosti, koje su društvu i njegovim članovima neophodne za intelektualno i tehnološko prilagođavanje zahtjevima sredine koja je u procesu promjena.

Kao javna obrazovna institucija u demokratskom društvu, Fakultet će se pridržavati sljedećih načela:

- da slijedi put autonomije u razvoju i kontroli Univerziteta;
- da studentima pruža stručna znanja koja odgovaraju novim zahtjevima lokalne, nacionalne i međunarodne zajednice;
- da slobodno donosi optimalne nastavne planove, dajući studentima mogućnost izbora između velikog broja ponuđenih opcija;
- da prihvata internacionalne standarde školovanjem kadrova koji će se uspješno uklapati u globalno društvo i obezbijediti mobilnost nastavnog kadra i studenata;
- da u potpunosti primjenjuje nove obrazovne tehnologije i podstiče saznavne procese;
- da uvodi obrazovanje i učenje putem računara, kako unutar Fakulteta, tako i na daljinu;
- da u svim oblastima svog djelovanja razvija sistem obezbjeđivanja kvaliteta slijedeći principe stalnog unapređivanja i implementacije savremenih dostignuća;

- da podstiče efikasnost studiranja na svim nivoima (I II i III ciklus studija, kao i određeni oblici cjeloživotnog učenja osnovne, postdiplomske studije...);
- da njeguje stalni kontakt sa studentima kako bi bio u mogućnosti da u potpunosti odgovori na njihove sugestije;
- da teži najvišim standardima i kriterijima u svim oblicima naučno - istraživačkog rada, uključujući i multidisciplinarne oblasti, kako bi doprinio očuvanju i unapređivanju znanja,
- da pomogne da Sarajevo, kao univerzitetski centar, postane "region znanja";
- da u domenu sopstvenog rada i upravljanja dosegne standarde Evropske unije i utemelji strateško upravljanje kao opšti okvir za pojednostavljivanje procesa odlučivanja u svim aktivnostima vezanim za institucionalne promjene i unapređivanje rada.

Ovakva vizija mora imati utemeljenje u dugoročnom planu razvoja Fakulteta koji će biti donijet u skladu sa novim Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o visokom obrazovanju.

Što se tiče mogućnosti za realizaciju ovako utemeljene vizije razvoja Fakulteta, uočljive su izvjesne slabosti i opasnosti, koje bi Fakultet bio u stanju da savlada pod uslovom da dođe do potrebnih promjena pravnog miljea. Činjenica da je zakonska regulativa visokog obrazovanja definirana na kantonalnom nivou dodatno otežava situaciju u globalnom smislu, pa vlastite aktivnosti i pozitivni pomaci na Fakultetu, inicirani od Univerziteta, ne zadovoljavaju željenu dinamiku reorganiziranja i približavanja Fakulteta sporta evropskim standardima.

Separatni entitetski i kantonalni interesi imaju za posljedicu neopravdano velik broj visokoškolskih institucija na području države. Njihov neadekvatan standard u svim relevantnim segmentima je u direktnoj suprotnosti sa pozitivnim nastojanjima za integraciju visokog obrazovanja na nivou države Bosne i Hercegovine

3.1.2. Misija fakulteta

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, drugim propisima, opštim aktima Univerziteta i Pravilima Fakulteta, te u skladu sa Bolonjskom deklaracijom organizuje :

- **Različite smjerove I ciklusa studija (dodiplomskog);**
- **II ciklus studija (postiplomskog) za sticanje stručnog stepena specijaliste, odnosno naučnog stepena magistra;**
- **III ciklus studija (dokorskog) za sticanje naučnog stepena doktora nauka;**
- **Stalne i povremene oblike stručnog obrazovanja i cjeloživotnog usavršavanja;**
- **Samostalna naučna istraživanja i istraživanja u saradnji sa drugim ustanovama u zemlji i inostranstvukoja koja su u funkciji razvoja sporta i tjelesnog odgoja;**
- **Izdavačku djelatnost, seminare, konsalting.**

Fakultet svoju misiju ostvaruje:

- prenošenjem vrijednosti, koje čine osnovu demokratskog građanskog koncepta, na mlade generacije i njegovanjem kritičkih i nepristrasnih perspektiva u razmatranju strateških izbora pred kojima se nalazi društvo u cjelini;
- inoviranjem, razvojem i prenošenjem znanja kroz proces obrazovanja i naučno - istraživačkog rada i cjeloživotnog učenja;
- zaštitom i razvojem djelatnosti društva u oblasti sportskog odgoja i strateških odrednica sporta u svim pojavnim oblicima;
- pripremanjem studenata za primjenu naučnih saznanja sa ciljem da budu osposobljeni da stalno unapređuju svoje buduće profesionalno angažovanje kroz instituciju cjeloživotnog učenja;
- njegovanjem standardnih akademskih vrijednosti, kao što su integritet, kolektivni duh, solidarnost, sloboda mišljenja, odgovornost, tolerancija, objektivnost, visoka naučna zahtjevnost i slično;
- prezentiranjem osnovnih vrijednosti kojima se definira osnova demokratskog koncepta mladih naraštaja;

- pružanjem podrške ekonomskom i društvenom razvoju države Bosne i Hercegovine, s ciljem razvijanja svijesti o neophodnosti bavljenja sportskom aktivnošću, općem razvoju sistema sporta u državi;
- popularizacijom kreativnosti, inventivnosti i akademskog pristupa životnom okruženju;
- edukacijom nastavnog osoblja za aktualan nivo stručnih i naučnih spoznaja o preventivnim vrijednostima sporta, u cilju dužeg radnog i kvalitetnijeg životnog vijeka građana;
- struktuiranjem i podrškom sistemu sportskih aktivnosti hendikepiranih lica;
- struktuiranjem sistema sporta kroz kontinuiranu edukaciju sportskih eksperata različitih profila;
- prenošenjem akademskog duha, kreativnosti i inventivnosti na svoje društveno okruženje;
- jačanjem postojećih i uspostavljanjem novih veza sa drugim akademskim, privrednim i društvenim institucijama u zemlji i inostranstvu;

3.1.3. CILJEVI FAKULTETA

Ciljevi Fakulteta određuje težnje njegovih uposlenika i menadžmenta po pojedinim segmentima poslovanja bitnim za njegov uspjeh i rejting. Ciljevi su buduća željena stanja koje je neophodno ostvariti planiranim i organizovanim aktivnostima pojedinih struktura Fakulteta.

Slijedeći ciljevi su identifikovani kao bitni za Fakultet:

1. Usvajanje sistema lako prepoznatljivih stručnih zvanja do kraja školske 2005/06
2. Usvajanje dvostepenog sistema obrazovanja, I i II ciklusa studija (dodiplomskog i diplomskog) 2005/06
3. Uspostavljanje sistema studijskih bodova do kraja 2005/06.
4. Minimalna pokretljivost od 2% studenata, nastavnika i saradnika svake godine, od školske 2006/07
5. Permanentan razvoj i optimalizacija nastavnih planova i programa sa ciljem njihove kompatibilnosti sa razvijenim evropskim zemljama i to:
 - a) nastavnih planova svake četvrte godine, a
 - b) nastavnih planova za 10-20% svake školske godine

6. Postavljanje potreba društva u centar obrazovnog procesa, uvođenjem permanentnog učenja
7. Permanentan naučno-istraživački rad koji će se ogledati kroz objavljivanje minimalno po dva rada u časopisima sa međunarodnom recenzijom za nastavnika i saradnika u jednoj školskoj godini
8. Uspostavljanje inoviranog plana i programa organizovanja I, II i III ciklusa studija do kraja školske 2008/09 godine.
9. Povećanje prolaznosti po predmetima uvođenjem obaveznih časova konsultacija za studente
10. Predavanja i izvođenje vježbi sa manjim brojem studenata
11. Uvođenje jedinstvene metodologije i kriterija ocjenjivanja studenata do kraja 2006/07 godine
12. Uvođenje jedinstvene metodologije i kriterija ocjenjivanja nastavnika i saradnika od strane studenata do kraja 2006/07 godine
13. Kvalitetnija organizacija rada biblioteke i povećanje broja, kvaliteta i raznovrsnosti knjižnog fonda.
14. Uključivanje uinterdisciplinarne, međufakultetske i Evropske istraživačke projekte
15. Međunarodna saradnja, uključujući razmjenu nastavnika, saradnika i studenata
16. Opremanje i akreditiranje labaratorija

3.1.4. STRATEGIJSKA OPREDJELJENJA FAKULTETA

Uvažavajući promjene koje se dešavaju u našem društvu, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja u okviru svoje vizije ,misije i ciljeva ima slijedeća strategijska opredjeljenja:

1. Fakultet planira da bude jedna od vodećih institucija u oblasti obrazovanja, naučno-istraživačkog rada i usluga na prostoru jugoistočne Evrope u području sporta i tjelesnog odgoja koji će moći odgovoriti dinamičkim promjenama koje karakteriše savremeno društvo,
2. Procentualni odnos aktivnosti koji se želi postići je:
 - oblast obrazovanja 70%
 - oblast naučno istraživačkog rada 20%
 - oblast usluga 10%

3. Fakultet će u budućnosti prioritet dati učenju koje se zasniva na rješavanju problema,
4. Fakultet će kroz različite Pravilnike stimulirati i nagrađivati kvalitetan i odgovoran odnos u obrazovnom i naučnom radu, a posebno na projektima evropskog i međunarodnog nivoa radi postizanja visokih normi i standarda u oblasti svoje djelatnosti,
5. Fakultet će pokušati da postigne što veću decentralizaciju odgovornosti i ovlaštenja ka matičnim oblastima i odsjecima, a centralizaciju kontrole od strane menadžmenta fakulteta,
6. Fakultet želi da bude više uključen u davanje usluga iz svoje djelatnosti sa lokalnom vladom, sportskim institucijama i organizacijama.

Strategija razvoja Fakulteta će se razvijati u skladu sa promjenama u okruženju i biće definisana posebnim strateškim dokumentom.

3.2. . Obezbjedivanje i upravljanje kvalitetom

3.2.1. *Praćenje i menadžment kvalitete*

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja nema standardizirane mehanizme ili tijela za regularnu i organizovanu evaluaciju svojih aktivnosti, iako postoje izvjesne metode praćenja kvaliteta. Na primjer, nastavno - naučno vijeće Fakulteta razmatra i odobrava nastavne planove i odlučuje o napredovanju nastavnika i saradnika. Na državnom/kantonalnom nivou, Ministarstvo obrazovanja i nauke koje je zaduženo za procjenu kvalitete institucije i programa, te procjene ne obavlja. Prilikom razmatranja problema kvaliteta obrazovanja, studenti izražavaju sumnju u nastavne i pedagoške sposobnosti jednog broja nastavnika i saradnika, navodeći konkretne primjere pristrasnog ocjenjivanja, obaveze kupovanja nastavnikovog udžbenika, kao i primjere korupcije i izuzetno male "prolaznosti" kod polaganja nekih ispita.

Imajući u vidu značaj primjene procesa upravljanja kvalitetom u oblasti visokog obrazovanja, Fakultet priprema i razvoj i implementaciju sopstvene strategije upravljanja kvalitetom s ciljem unapređenja performansi u svim svojim akademskim aktivnostima. U praksi, Fakultet će osnovati jedno posebno tijelo za permanentno praćenje kvaliteta nastave, naučno - istraživačkog rada, pratećih usluga i učinka administracije. To bi doprinijelo da Fakultet svoj dignitet akademske institucije podigne na najviši nivo.

3.2.2. Upravljanje promjenama

Na Fakultetu ne postoje nezavisni organi koji bi bili zaduženi za praćenje potreba za uvođenjem neophodnih poboljšanja. Također, nisu razrađeni ni postupci za takvo praćenje.

Nastavno - naučno vijeće Fakulteta periodično razmatra i ocjenjuje kvalitet svog rada i poedinaca kroz samoevaluacijsku prezentaciju.

Fakultet nema svoj odbor za osiguranje sistema kvalitete, kao i kancelariju za qa i menadžera za qa. što je praksa na svim modernim fakulteti. Sistem qa će voditi aktivnosti na osnovu smjernica i dokumenata donesenih na nivou univerziteta.

3.3. OGRANIČENJA

3.3.1 Državni pravni okvir

Rad Fakulteta temeljio se na Zakonu o visokom obrazovanju koji je donijela Skupština Kantona Sarajevo na sjednici od 04.10.1999 godine.

Novi Zakon o Visokom obrazovanju stupio je na snagu 18.9. 2006 godine i njegove odredbe će imati utjecaja na analize u narednim periodima.

U dosadašnjem i u aktuelnom zakonodavstvu, autonomija Univerziteta, a time i Fakulteta kao njegove članice je ograničena time što su nadležna ministarstva, odnosno sama Vlada, ovlašteni da donose odluke koje imaju suštinski značaj za razvoj Univerziteta odnosno Fakulteta. Vlada još uvek nije na odgovarajući način podržala modernizaciju nastavnog proceasa i razvoj naučno - istraživačkog rada na fakultetima. Čitav proces reforme se odvija u uslovima nepromjenjenog vrlo niskog nivoa budžetskih sredstava za djelatnost visokog obrazovanja.

3.3.2. *Autonomija institucije*

3.3.2.1. *Izbor i imenovanje (redovnih) profesora i drugih nastavnika i saradnika*

Akademski proces izbora nastavnika u sva nastavna zvanja je u nadležnosti Univerziteta koji daje saglasnost tokom cjelokupne procedure izbora nastavnika, a što je definirano zakonskim aktima i Pravilima Univerziteta. Fakultet u tehničkom smislu priprema proceduru (formiranje Komisije, izrada izvještaja, prihvatanje izbora) i šalje prijedloge Univerzitetu za izdavanje saglasnosti na izbor u nastavno zvanje.

Izbori u saradnička zvanja (asistenti i vanjski saradnici), su u nadležnosti Fakulteta, ali isti mora dobiti saglasnost od resornog ministarstva.

Vanjski saradnici se ugovorima u trajanju od jedne godine zapošljavaju na Fakultetu u zvanjima koja su stekli na drugim univerzitetima, odnosno matičnim jedinicama.

Napredovanje nastavnika i saradnika u viša zvanja, u vremenskom smislu, je definirano Zakonom o visokom obrazovanju. Fakultet pokreće proceduru i utvrđuje prijedloge, a Senat Univerziteta donosi odluke i daje saglasnosti.

Broj nastavnika i saradnika nije ograničen bilo kojim spoljnim faktorom, ali prijem novih nastavnika i saradnika je značajno uslovljen materijalnom situacijom. Već zaposleni nastavnici i saradnici podložni su reizboru, kao selektivnom mehanizmu koji se zasniva na periodičnim konkursima za izbor u viša zvanja. Iako je bilo slučajeva, izuzetno su rijetke situacije kada na tim konkursima nije izabran nastavnik koji je već angažovan.

Mobilnost nastavnika i saradnika unutar Univerziteta je zanemarljiva, što se ogleda u povremenim angažovanjima za izvođenje nastave tjelesnog odgoja na drugim Fakultetima Univerziteta u Sarajevu. Znatno je učestalije angažovanje nastavnika na Fakultetima drugih Univerziteta u BiH (Tuzla, Mostar, Bihać, B.Luka) ili u okruženju (Ljubljana, Zagreb)

Za usvajanje nastavnih planova i programa potrebna je saglasnost Univerziteta, ali nastavnici imaju potpunu autonomiju u izvođenju nastave iz svog predmeta.

Unutrašnja kontrola kvaliteta nastavnog procesa je sporadična, a vanjska ne postoji. Čak ni studenti nemaju sistematski nadzor nad kvalitetom nastave.

3.3..2..2.. Selekcija studenata

Postoje dva mehanizma za selekciju studenata: najprije, prilikom upisa na studije, a kasnije, tokom studija, na ispitima. Mehanizam selekcije za studente postdiplomce je vrlo liberalan i nezahtjevan.

Broj studenata za upis u prvu godinu studija na prijedlog Fakulteta određuje resorno ministarstvo Vlade kantona Sarajevo na bazi godišnjih kvota koje se utvrđuju za svaki fakultet pojedinačno. Kako je broj zainteresovanih za upis na Fakultet najčešće veći od odobrenog broja mjesta, Fakultet vodi selektivnu politiku upisa na bazi javnog konkursa. Selekcija kandidata za upis bazira se na tri kumulativna kriterija:

- opštem uspjehu kandidata postignutom u srednjem obrazovanju,
- sportskim dostignućima i
- rezultatima postignutim na prijemnom ispitu koji sadrži testove opšte pismenosti, test inteligencije i testove motoričkih sposobnosti.

Pravo na upis stiču kandidati koji su na jedinstvenoj rang listi, sačinjenoj na bazi svih kriterija, u okviru propisane kvote ostvarili potreban broj bodova za upis.

Studenti mogu biti u statusu budžetski finansiranih (redovni studij), ili samofinansirajućih(paralelni studij i vanredni studij), a odluku o visini školarine donosi Upravni odbor Fakulteta u skladu sa odlukama Vlade Kantona.

Dalja selekcija studenata bazira se na provjeri njihovog napredovanja na ispitima iz pojedinačnih predmeta tokom studija.

Međutim, upis studenata nije baziran samo na pomenutim akademskim kriterijima. Naime, sistem finansiranja visokoškolskih institucija je do sada stimulisao upisivanje što većeg broja studenata, favorizirajući kvantitet na štetu kvaliteta. Osim toga, državna Vlada i Vlada Kantona nikada nije utvrdila, niti javno iznijela konkretne potrebe za visokoškolskim kadrom profila kojeg Fakultet obrazuje, čime je Fakultet stavljen u poziciju da ne može kreirati validnu upisnu politiku.

Neophodno je u budućim dokumentima posvetiti značajnu pažnju u definiranju sveukupnih potreba (Kantona i države) za ovim kadrom i reorganizacijom sistema studija, studijskih odsjeka i sl.

Na nivou države postoji 7-8 stručnih studija srodnih Fakultetu sporta u Sarajevu. Velika je vjerovatnoća da vrlo brzo dođe do zasićenja tržišta ovim kadrom, ukoliko ne bude posvećena značajnija pažnja ovoj pojavi. Može se procijeniti da u toku jedne akademske godine na području države Bosne i Hercegovine diplomira u prosjeku 200 profesora sportskog odgoja i vjerovatno na stotine sportskih trenera. Ukoliko se uzme u obzir da čak i strukovni sportski savezi educiraju i licenciraju sportske trenere bez predhodnog

stručnog studija na Fakultetu sporta, onda se ovaj broj multiplicira u toliki da može zadovoljiti trenutne potrebe mnogoljudnije zemlje od naše države.

Zaključak se može izvesti iz sljedećih konstatacija:

1. metodologija ili način selekcije studenata treba biti usaglašen,
2. akcenat studijskih programa mora biti na kvalitetu svršenih studenata, a ne na kvantitetu,
3. da se sistem studija usaglasi potrebama tržišta, a ne trenutnim parcijalnim afinitetima i ličnim interesima,

3.3.2..3.. Nastava i studiranje

Studijski program Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja je kompatibilan sa evropskim visokoškolskim sistemima za školovanje kadrova za potrebe tjelesne i zdravstvene kulture, sporta, sportskog treninga, sportske rekreacije i sportskog menadžmenta.

Program Fakulteta se može uporediti sa programima visokoškolskih institucija u Ljubljani, Zagrebu, Bratislavi, Pragu, Salzburgu i Varšavi.

Kroz teoretska i praktična predavanja studenti imaju priliku da steknu znanja iz naučne oblasti tjelesnog odgoja i sporta, društvenih nauka, medicinske grupe predmeta, kao i zadovoljstvo da u okviru terenske nastave, koja obuhvata rafting, skijanje, stacionarno, primorsko i turno logorovanje, bolje upoznaju sami sebe i svijet u kojem žive.

3.3.2.4. Odnos broja studenata i nastavnog/saradničkog osoblja

Ono što predstavlja veliki problem na svim Univerzitetima, ali i svim studijskim odsjecima u oblasti sporta jeste odnos broja nastavnika i studenata. Naime, ovaj odnos je daleko od optimalnog ili zadovoljavajućeg.

Fakultet sporta, za razliku od ostalih studijskih odsjeka u BiH ima realne šanse za postizanjem boljeg odnosa u kvantitativnom smislu, od ostalih srodnih institucija u državi.

Ipak, taj broj nije zadovoljavajući, kako u kvalitativnom, tako ni u kvantitativnom smislu. Naime, ukupan broj stalno zaposlenih nastavnika je u odnosu na broj nastavnih predmeta oko 50%, a što ne zadovoljava kriterije iz normativa i standarda koje je usvojila Vlada kantona Sarajevo, a to je 2/3 nastavnika u punom radnom odnosu.

Fakultet sa 804 studenata, samo na dodiplomskom studiju, sa brojem od 14 stalno zaposlenih nastavnika je daleko od mogućnosti postizanja strogih normi u kvalitativnom smislu.

Odnos broja studenata prema broju stalno zaposlenih nastavnika je 57:1,

Odnos broja studenata prema broju stalno zaposlenih nastavnika (14) i saradnika (13) je 30:1

Odnos broja studenata prema broju ukupno angažovanih nastavnika i saradnika (u stalnom i dopunskom radnom odnosu - 41) je 20:1.

Napredovanje najmanje tri saradnika u tekućoj godini u zvanje docenta poboljšat će ovu situaciju, a nešto slikovitije informacije daju grafikoni u prilogu dokumenta.

Broj studenata postdiplomaca i onih koji rade na izradi doktorske disertacije je, u poredjenju sa brojem studenata na osnovnim studijama zadovoljavajući.

Kada je reč o osnovnim studijama, zbog velikog broja olakšica koje su date studentima u pogledu sticanja uslova za upis u više godine studija, postoji trend značajnog "nagomilavanja" studenata u završnim godinama, u poredjenju sa brojem koji se upisuje na studije.

3.3.2.5. Naučno - istraživački rad na Fakultetu

U uslovima osiromašene ekonomije, naučno - istraživački rad je neadekvatnog obima usljed nedostatka finansijskih sredstava, naročito u oblasti osnovnih istraživanja. Sredstva koja se izdvajaju za stimulisanje naučnih istraživanja kroz projekte prihvaćene od strane Ministarstva za nauku, su veoma mala. U planiranju strateških istraživanja problem finansiranja nije riješen na način koji bi zadovoljio potreban nivo istraživanja. Na drugoj strani, sportske institucije, savezi i klubovi, konstantno bez novčanih sredstava za redovnu aktivnost, rijetko se odlučuju da investiraju u istraživanja koja nudi Fakultet.

Naučno - istraživački rad je posebno otežan ratnim dešavanjima koja su praktično u potpunosti zaustavila protok naučnih informacija i uticala na prekid svih oblika institucionalne saradnje. Fakultet u posljednje vrijeme čini napore da uspostavi bolju saradnju sa drugim univerzitetima u zemlji i inostranstvu u oblasti istraživanja.

Fakultet redovno objavljuje naučno - stručni časopis iz oblasti sporta i tjelesnog odgoja "Homosporticus". Časopis ima međunarodni naučni odbor, radove recenziraju po dva anonimna recenzenta i indeksiran je u COBISS bazi BiH.

Radovi se objavljuju na bosanskom jeziku sa rezimeima na engleskom jeziku. Časopis se distribuira velikom broju inostranih fakulteta sportske usmjerenosti na bazi razmjene. Časopis je dostigao visok naučni nivo i svakako će nam značajno olakšati napore da se unaprijedi naučno - istraživački rad na Fakultetu.

Nastavnici i saradnici Fakulteta su objavili brojne radove u domaćim i manji broj u međunarodno priznatim naučnim publikacijama.

Značajno je redovito učešće nastavnika fakulteta na seminarima, simpozijima, kongresima na kojima imaju prihvaćene radove kao i uspješno organizovanje brojnih domaćih i međunarodnih predavanja i seminara.

Jedno od dostignuća Fakulteta je i uspješno organizovanje "Prvog međunarodnog simpozijuma novih tehnologija u sportu" 2005. godine. Sve ovo ide u prilog konstataciji da se nastavna djelatnost na Fakultetu sporta temelji na naučnim spoznajama, a da nastavnici nastoje rezultate istraživanja predstaviti u nastavi svog predmeta.

3.2.2.6. *Razvoj preduzetničkih aktivnosti*

Fakultet pored dominantne uloge u pogledu obrazovanja i edukacije stručnog kadra u oblasti sportske kulture ostvaruje i značajne aktivnosti u poduzetničkom smislu. Naučno - istraživački i obrazovni programi koje nudi Fakultet mogu značajno doprinijeti bržem i kvalitetnijem razvoju svih segmenata sportske djelatnosti kako lokalne tako i cjelokupne zajednice. U tom pogledu Fakultet stvara pretpostavke ka transformaciji djelatnosti Centra za sportsku dijagnostiku u Institut. Orientacija budućeg Instituta trebalo bi da bude stvaranje uslova za timski rad nastavnog osoblja, studenata i eksperata iz sportske prakse, kako bi se omogućio transfer znanja i naučnih rezultata na relaciji fakultet – sportske organizacije i institucije u regionu ili u široj zajednici, kao i rad na osmišljavanju temeljnih "pokretačkih" programa koji bi Fakultetu dali zamah i utemeljili razvojni duh, ali i stimulisali preduzetničke projekte i promovisali preduzetničke sposobnosti diplomiranih studenata, čime bi se postiglo njihovo uključivanje u radne procese.

Fakultet nastoji da ojača relacije sa sportskom praksom i da ponudi različite projekte i programe koji će doprinijeti kreiranju pozitivnog imidža Bosne i Hercegovine putem rezultatske uspješnosti na sportskoj međunarodnoj sceni. Posebna orijentacija Fakulteta je preuzimanje značajnih funkcija koje će proisteći iz budućeg Zakona o sportu (Državna agencija za sport, Agencija za antidoping kontrolu i sl.)

Institut za sport ostvaruje profitabilne aktivnosti pružanjem usluga testiranja, procjenjivanja, dijagnostike, analize antropoloških obilježja različitih profila i profesija građana u BiH (sportaši, specifični poslovi, kandidati za obavljanje poslova specijalne namjene i sl.),

Odjel za cjeloživotno učenje realizira mnoge projekte savjetodavnog, edukacijskog i sličnog karaktera.

Strategija Fakulteta se razvija na takav način da obezbijedi sistemsku dominantnost ove institucije u stručnom i naučnom smislu.

3.2.2.7. Raspodjela finansijskih sredstava

Vlada Kantona je usvojila uredbu kojom se odgovarajućom skalom normiraju plate nastavnog i nenastavnog osoblja i materijalni troškovi u oblasti visokog obrazovanja. Najveći dio prihoda se raspoređuje za lične dohotke uposlenih i materijalne troškove Fakulteta. Trenutni procentualni odnos ostvarenih budžetskih sredstava i sredstava ostvarenih vlastitim dodatnim aktivnostima a koja su u funkciji nastavnog procesa je 60:40.

Dio sredstava se izdvaja za stručna i naučna usavršavanja nastavnog i administrativnog osoblja Fakulteta, vannastavne aktivnosti, naučno - istraživački rad, izdavačku djelatnost, investiciono održavanje i ulaganje i sl. U posljednjem periodu budžet Fakulteta se povećava na osnovu prihoda iz vlastite djelatnosti (upisnine na vanredan studij, studij visokih sportskih škola, poslijediplomski studij, prihodi od zakupnina i sl.).

U ovom trenutku ne postoji jasno difenisan plan raspodjele budžeta.

U toku je aktivnost na definisanju budžetnih linija i distribucije sredstava na osnovu unaprijed definisanog plana rada i finansijskog plana Fakulteta.

3.3.3. Stanje ekonomije, regionalna i nacionalna situacija na tržištu rada

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja djeluje u okruženju koje je opterećeno posljedicama ratne agresije na Bosnu i Hercegovinu koja se reflektuje dugotrajnom stagnacijom i nemogućnošću da drži korak ne samo sa razvijenim zemljama, već i sa susjednim zemljama u tranziciji. Pored uobičajenih problema i poremećaja izazvanih procesom tranzicije, Bosna i Hercegovina je tokom protekle decenije, pored ratnih, ekonomskih, pretrpjela i druge ozbiljne šokove. Osamostaljenje države, raspad prethodnog sistema, rat i poslijeratno stanje doveli su do značajnog pada proizvodnje, zapošljavanja i životnog standarda. Pad bruto nacionalnog dohotka, visoka stopa nezaposlenosti, neuravnoteženo finansiranje na nivou države i problemi međuentitetskog usaglašavanja o svim bitnim pitanjima razvoja države, samo su neki od ključnih problema sa kojima se u ovom trenutku suočava Bosna i Hercegovina. Ovi isti opšti ekonomski problemi reflektuju se i na Kanton Sarajevo, Univerzitet u Sarajevu i Fakultet sporta i tjelesnog odgoja. Restruktuiranje preduzeća koja su bila glavna uzdanica ekonomskog razvoja Kantona, ali i nacionalne ekonomije, predstavlja poseban problem.

Tržište rada u Sarajevu trenutno nema evidentiranih nezaposlenih diplomanata Fakulteta sporta. Općenito je sličana situacija u ostalim dijelovima Bosne i Hercegovine kao i u zemljama bližeg okruženja posebno u onim gdje je sportski turizam zauzima značajno mjesto.

Dugoročno gledano, mogućnost zapošljavanja se utvara sa donošenjem zakonskih odredbi po kojima će se i u nižim razredima osnovne škole zahtijevati angažovanje diplomiranih studenata sporta i tjelesnog odgoja.

Novi Zakon o sportu svojim odredbama će takođe definisati uslove angažovanja stručnih lica u sportskim organizacijama, institucijama, klubovima, fitnes aktivnostima, što će doprinjeti većoj potražnji za ovim kadrom.

Obzirom na široki spektar djelatnosti koja zahtijeva ovaj vid stručne usmjerenosti diplomanti Fakulteta imaju mogućnosti zaposlenja u:

- odgojno-obrazovnom sistemu,
- kao sportski pedagozi takmičarskog sporta mladih u sportskim školama (za osnovce i srednjoškolce),
- kao treneri takmičarskog sporta,
- kao treneri i menadžeri vrhunskog takmičarskog sporta,
- kao sportski pedagozi sporta učesnika sa posebnim potrebama koji sadržava sve poznate oblike sporta,
- kao profesori sportskog odgoja u programima "Sport za sve" (sportska rekreacija, fitness, aerobik),
- kao profesori sportskog odgoja u programima zdravstveno preventivnog sporta i rehabilitacije,
- u programima sporta koji se izvodi u okviru ciljno opredjeljene populacije (vojska,policija),
- kao menadžeri i organizacijski učesnici u klubovima, općinskim, kantonalnim, državnim,kao stručni i upravni učesnici javnih institucija za sport (zavodi za sport na lokalnom i državnom nivou),
- kao učesnici u organima upravljanja na lokalnom i državnom nivou,
- u poslovnom svijetu sporta (sportska industrija, sportski marketing, turizam),
- kao nosioci posebnih stručnih funkcija u sportu na svim nivoima njegove organiziranosti (u zemlji i u svijetu),
- kao nosioci društveno političkih funkcija (općinskih, kantonalnih, državnih).

Fakultet je pokrenuo inicijative istraživanja u cilju dobijanja jasne slike o potrebama tržišta i kvalitetu proizvoda- znanja na osnovu kojih će svoje planove i programe približiti potrebama društva.

3.3.4. Infrastruktura Fakulteta

3.3.4.1. Materijalni resursi

Nastavni i naučno-istraživački rad se obavlja u zgradi Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja

Za realizaciju programskih sadržaja Fakulteta studentima su na raspolaganju:

- šest učionica opremljenih LCD projektorima;
- velika sportska dvorana za sportske igre, atletiku i alpinizam;
- mala dvorana za gimnastiku, ritmičko sportsku gimnastiku i fitness;
- sala za borilačke vještine i aerobik;
- fitness dvorana sa 17 trenažera;
- informatički centar;
- Institut za sport sa 3 tredmila, 3 biciklergometra, balans sistemom, gait trener sistemom, polar team sistemom, arkray lactat pro sistemom, 6 kamera;
- Laboratorija za izokinetičku dijagnostiku
- biblioteka sa čitaonicom opremljenom sa 10 računara sa internet pristupom;
- dva vanjska teniska terena.

Dvorane su relativno dobro opremljene sportskim spravama, rekvizitima i pomagalicama za realizaciju programskih sadržaja.

U toku su radovi na rekonstrukciji dva zatvorena bazena, većeg dimenzija 25x16,5 m i manjeg za obuku neplivača dimenzija 8x16,5 sa gledalištem kapaciteta cca 500 gledalaca, koji će biti na raspolaganju za nastavne, sportske, rekreacijske, rehabilitacijske i druge programske aktivnosti od oktobra 2006. godine.

Obzirom na povećan broj studenata osjeća se potreba za dodatnim anfiteatarskim, učioničkim, kancelarijskim prostorom.

Za stručno usavršavanje studentima je na raspolaganju 8.521 m² korisnog učioničkog, kabinetskog, dvoranskog, laboratorijskog, bibliotečkog i restoranskog prostora, što po jednom studentu iznosi 6,76 m².

Većina prostora ima optimalnu opremljenost i funkcionalnost.

3.3.4.2 Biblioteka

Fakultetska biblioteka je dio institucije kojoj se u tekućem periodu mora posvetiti dužna pažnja jer ona sada zadovoljava tek minimalne zahtjeve. Razloge treba tražiti u činjenici da u radu biblioteke nisu ustanovljene jasne procedure te da:

- Ne postoji niti jedan akt koji definira sve aspekte rada biblioteke.
- Prostorni kapaciteti biblioteke su perspektivno neadekvatni. Biblioteka je sastavljena iz tri dijela i kapacitet prostorija je takav da ne zadovoljava svojom površinom potrebe smještaja i nabavke nove literature, korištenja čitaone od strane većeg broja studenata i sl.
- Broj publikacija u printanoj ili elektronskoj verziji je daleko od onog koji bi trebao biti ponos jedne eminentne ustanove.
- Broj aktelnih inostranih izdanja je zanemariv,
- Broj izdanja inostrane periodike je zanemariv,
- Ne postoji mogućnost digitalnog pretraživanja knjižnog kataloga i drugih informacionih izvora.
- Biblioteka ne obezbjeđuje praćenje radova objavljenih u COBIS bazi podataka BiH.

S obzirom da jedina osoba uposlano na poslovima bibliotekara obavlja i druge poslove, studenti su često onemogućeni u cjelodnevnom korištenju usluga ovog fakultetskog odjela. U prilogu su dati osnovni kvantitativni i kvalitativni pokazatelji vezani za bibliotečki odjel.

3.3.4.3 Informacione tehnologije

Informacione i komunikacione tehnologije (ICT) našle su primjenu na Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja u sferi:

- administrativnih usluga,
- naučno - istraživačkog rada,
- programskih sadržaja nastave,
- sportske dijagnostike i
- informacione tehnologije u sportu

Fakultet posjeduje i obezbjeđuje mogućnost ostvarivanja pristupa Internetu, i u vezi je sa Akademskom mrežom Univerziteta u Sarajevu.

Uposlenici Fakulteta posjeduju računare sa e-mail poslovnim adresama domena user@fasto.unsa.ba. Kroz odjel cjeloživotnog učenja vrši se kontinuirana edukacija krajnjih korisnika mrežnih baza podataka na svim nivoima. Sa ovog aspekta može se konstatirati da je na Fakultetu obezbijeđen pravovremeni protok informacija ka krajnjim korisnicima.

Realizacijom adekvatnih projekata Fakulteta svi uposlenici (nastavno osoblje i administracija) su osposobljeni za korištenje IT-a u svakodnevnim radnim aktivnostima.

Fakultet raspolaže savremenim informaciono - komunikacijskim tehnologijama podržanih i hardverskom i softverskom strukturom u oblasti naučno - istraživačke djelatnosti i sportske dijagnostike.

Fakultet je podržao "distance learning" projekat, projekat učenja na daljinu na nastavnim predmetima Informatika u sportu i Kvantitativne metode.

Studentima je omogućena stalna e-komunikacija, on-line prijava ispita i korištenje baze podataka studentske službe integrisanog univerziteta, a za te potrebe su postavljena četiri DESK računara za komunikaciju sa univerzitetskim teleinformacionim centrom univerziteta u Sarajevu-UTIC. Upotrebna vrijednost informacionih tehnologija naročito je dolazila do izražaja u protekloj akademskoj godini u kojoj studenti u elektronskoj formi komunikacije realiziraju tehničke obaveze studija (prijave ispita, informacije o prolaznosti, zabranama izlazaka na ispit, posebne informacije i sl.).

3.4 . ANALIZA STANJA

3.4.1. Akademske aktivnosti

3.4.1.1. Nastavni plan i program

Nastavnim planom (Prilog) utvrđeni su ciklusi, smjerovi i trajanje pojedinih studija, nastavni predmeti, njihov raspored po godinama studija i i semestara, kao i broj časova svih oblika nastave.

U skladu sa metodologijom utvrđenom Pravilima Nastavnim programima utvrđen je trajanje studija. Fakultet ima veći broj odsjeka, grupa ili smjerova koji pružaju široke i raznovrsne mogućnosti obrazovanja od osnovnih i postdiplomskih studija do sticanja zvanja doktora nauka.

Na Fakultetu su definisani nastavni planovi i programi za :

1. trogodišnji dodiplomski studij na Visokoj sportskoj školi sa 7 smjerova;
2. četvorogodišnji diplomski studij sa usmjerenjima (dodatna diploma) u četvtoj godini po oblastima;
3. dvogodišnji postdiplomski studij koji će, u skladu sa ukupnim transformacijama sistema visokoškolskog obrazovanja, u momentu kada dinamika ostalih studijskih nivoa dozvoli trajati jednu godinu;
4. postupak sticanja zvanja doktora nauka, koji treba da preraste u trogodišnji doktorski studij.

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja nudi široki izbor stručnih i akademskih programa. Nastavni programi obuhvataju opšte - obrazovne, teorijsko - metodološke i naučno - stručne sadržaje. Programi se ostvaruju kroz predavanja, vežbe, rad u laboratorijama, seminare, praktičan rad, stručnu praksu, itd. Nastava se izvodi na bosanskom jeziku, a za neke predmete može se organizovati i na nekom od svjetskih jezika. Fakultet samostalno utvrđuje prijedloge za koje je neophodna saglasnost nadležnog ministarstva.

Studij na visokoj sportskoj školi (dodiplomski studij) koji ima sedam usmjerenja traje tri godine, a osnovni diplomski studij traje četiri godine i ima šest usmjerenja (dodatna diploma) u četvtoj godini. Nastava se organizuje u dva semestra godišnje.

Magistarske studije traju dvije godine, odnosno 4 semestra i sadrže sedam kolegija. Samostalan naučno - istraživački rad kandidata odvija se kroz izrade seminarskih radova na svim kolegijima i završava izradom i odbranom magistarskog rada. Od studenata se očekuje da, nakon odslušane nastave, polože odgovarajući broj ispita i odbrane magistarsku tezu, čime stiču akademski naziv magistra nauka u odgovarajućoj oblasti. U cjelokupnoj transformaciji visokog obrazovanja planirano je da ovaj studij bude jednogodišnji.

Zakon o univerzitetu daje i mogućnost organizovanja doktorskih studija. Ova opcija podrazumijeva pohađanje trogodišnje nastave, nakon čega kandidat stiče pravo na odbranu doktorske teze. Međutim, ova opcija nije zaživjela na Univerzitetu pa ni na Fakultetu.

Fakultet pruža mogućnost sticanja naučnog stepena doktora nauka na bazi individualnog naučno - istraživačkog rada kandidata koji završava izradom i odbranom doktorske teze.

Didaktički pristup na svim nivoima studija odgovara prirodi predmeta koji se izučavaju, kao i tehničkoj opremljenosti fakulteta.

Realizacija nastave na tradicionalan način, ex-katedra, za velike grupe studenata je prevaziđen. Iako je to na nekim predmetima apsolutno moguće još se niti na jednom ne pruža mogućnost pohađanja nastave na nekom od stranih jezika.

Usaglašenost studijskih programa sa srodnim institucijama u zemlji i inostranstvu nije na optimalnom nivou. Naime, usaglašenost je na donjoj granici i ona je negdje oko 55-60% u odnosu na studije sporta u Hrvatskoj i Sloveniji. Naravno, ovo je proces koji je kontinuiran i argumentirane promjene su moguće u svakom trenutku.

3.4.1.2. Organizacione jedinice Fakulteta

U cilju dostizanja savremene optimalne organizacije zajedničkog rada zadaci Fakulteta obavljaju se u okviru organizacionih jedinica:

1. Nastavno - naučno vijeće za nastavni i naučno - istraživački rad
2. Sekretarijat sa stručnim službama Fakulteta
3. Centar za sportsku dijagnostiku
4. Radna jedinica bazen i drugi sportski objekti

3.4.1.3. Naučne oblasti

Naučno - istraživački rad predstavlja jednu od ključnih funkcija Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja. On se odvija kroz realizaciju individualnih, grupnih ili međufakultetskih projekata kao i kroz odbrane magistarskih radova i doktorskih disertacija.

Individualni i timski naučno - istraživački projekti realizuju se u okviru fakultetskog programa istraživanja putem ugovora sa naručiocima, direktnom saradnjom sa privrednim i drugim organizacijama i podrškom Ministarstva nauke.

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja u Sarajevu je pedagoška i naučno - istraživačka institucija koja je matična za slijedeće naučne oblasti u području nauke o sportu:

OBLAST ZA BAZIČNE SPORTOVE

1. Atletika
2. Ritmičko-sportska gimnastika
3. Plivanje
4. Sportska gimnastika
5. Plesovi
6. Biomehanika sporta

OBLAST ZA BORILAČKE SPORTOVE

1. Judo
2. Hrvanje
3. Karate
4. Boks

OBLAST ZA ZIMSKE SPORTOVE

1. Alpsko smučanje
2. Nordijsko smučanje
3. Klizanje
4. Hokej

OBLAST ZA METODIKU

1. Metodika tjelesnog odgoja
2. Metodologija istraživačkog rada
3. Teorija sporta
4. Metodika sportske rekreacije
5. Vježbe oblikovanja
6. Audio-vizuelna sredstva u sportu

OBLAST ZA TRANSFORMACIONE PROCESU U SPORTU

1. Testiranje, mjerenja i evaluacija u sportu
2. Sportski trening
3. Osnovi motorike
4. Antropomotorika
5. Kondiciona priprema
6. Energetska priprema
7. Planiranje i programiranje
8. Kontrola treniranosti
9. Selekcija u sportu
10. Sportska traumatologija
11. Menadžment ljudskih resursa u sportu

OBLAST ZA TIMSKE SPORTOVE

1. Košarka
2. Odbojka
3. Rukomet
4. Nogomet
5. Vaterpolo

OBLAST SPORTOVA

1. Akrobatika
2. Rafting
3. Planinarstvo
4. Alpinizam
5. Tenis
6. Triatlon
7. Fitnes
8. Badminton

3.4.1.4. Studijski programi

Planovi i programi dodiplomskog i diplomskog studija Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja po svojoj strukturi odgovaraju programima preporučenim Bolonjskom deklaracijom i slični su studijskim programima (komparativni) više uglednih univerziteta u zemljama Evropske unije. Djelimično se po svom sadržaju i razlikuju zbog uvažavanja nacionalne kulture, tradicije i specifičnih aktuelnih potreba.

Fakulteta ima veći broj nivoa, grupa i usmjerenja koji pružaju široke i raznovrsne mogućnosti obrazovanja od osnovnih i postdiplomskih studija do nivoa doktorata.

Na Fakultetu djeluje:

1. trogodišnji dodiplomski studij na Visokoj sportskoj školi sa smjerovima:
 - sport
 - sportska rekreacija i turizam
 - sportski menadžment
 - sport i mediji
 - APA
 - kondiciona priprema sportaša
 - za specijalne namjene (vojska i policija)
2. četvorogodišnji diplomski studij sa usmjerenjima (dodatna diploma) u četvtoj godini po oblastima:
 - timski sportovi
 - bazični sportovi
 - borilački sportovi
 - zimski
 - transformacioni procesi u sportu
 - metodika i metodologija u sportu
3. dvogodišnji postdiplomski studij koji će u skladu sa ukupnim transformacijama sistema visokoškolskog obrazovanja trajati jednu godinu,
4. procedure odbrane doktorskih disertacija koje treba da prerastu u trogodišnj doktorski studij

3.4.1.5. Kadrovski resursi

Aktualna struktura akademskog osoblja po zvanjima je slijedeća:

u stalnom radnom odnosu angažovano je 14 nastavnika i 13 saradnika i to:

- redovnih profesora 5
- vanrednih profesora 5
- docenata 4
- viših asistenata 7
- asistenata 6

U dopunskom radnom odnosu angažovano je 12 nastavnika i 2 saradnika i to:

- redovnih profesora 3
- vanrednih profesora 3
- docenata 6
- viša asistenta 2

Procentualni odnos stalno zaposlenih i zaposlenih u dopunskom radnom odnosu je 66% na spram 34% u korist stalno zaposlenih.

U odnosu na objektivne potrebe fakulteta koje se temelje na dosadašnjim standardima i normativima može se konstatovati vidan nedostatak stalno zaposlenih što se direktno odražava na kvalitet realizovanja programskih sadržaja. Posmatrajući tabelu u prilogu vidljiva je konstantnost ovih procentualnih međuodnosa, što govori o objektivnoj nemogućnosti da se to stanje promjeni (nedostatak budžetskih sredstava, nemogućnost angažovanja profesora na nematičnim predmetima). Stoji konstatacija da je najveći broj nastavnog osoblja Fakulteta angažovan na jednom ili više drugih fakulteta u Bosni i Hercegovini.

Konstantnost podataka iz tabele u prilogu kroz analizirani vremenski period govori o nepostojanju trenda povećanja broja nastavnika u višem zvanju. Ohrabrujuća je činjenica o prijemu većeg broja saradnika koji će kroz faze napredovanja omogućiti povećanje broja nastavnika u višem zvanju u narednom periodu.

Prosječna starost stalno zaposlenog nastavnog osoblja od 50 godina starosti ide u prilog njihove naučne zrelosti. Prosječna starost asistenata i viših asistenata u stalnom radnom odnosu je 31 godina, što u poređenju sa svjetskim i evropskim trendovim govori o relativno sporijem dostizanju nastavničkog zvanja.

3.4.1.5. Studenti

Na različitim nivoima diplomskog studija, smjerovima i kategorijama je u školskoj 2005/06 na Fakultetu sporta bilo upisano 1272 studenta.

- Na dodiplomskom studiju - redovni, paralelni i vanredni studij za sticanje zvanja -profesor sporta i tjelesnog odgoja upisano je 804 studenata (redovnih 398; paralelni 109; vanredni 194, a status apsoluta ima 103.)
- Na višoj sportskoj školi (druga godina) 212 studenta
- U prvu godinu Visoke sportske škole upisan je 201 student
- Na postdiplomskom studiju za sticanje zvanja magistar nauka u oblasti fizičke kulture/magistar nauka u oblasti sporta i tjelesnog odgoja upisano je prvu godinu: 43 studenta
- U proceduri odbrane doktorske disertacije 12 kandidata

Trendovi koji su se javili u poslednjih pet godina ne predstavljaju dobru osnovu za buduće planiranje. Tokom poslednjih godina naša zemlja se suočila sa čitavim nizom teškoća proisteklih iz okolnosti kao što su rat i posleratno stanje, nizak standard, bez perspektivnost. Sve se to odrazilo na trendove upisa. Ogromno je uvećanje broja upisanih na fakultet, što nije bilo praćeno i validnim upisnim kriterijima. Također, enormno se uvećao broj diplomiranih studenata na svim nivoima studiranja. Skoro je nemoguće napraviti valjanu analizu ovog perioda, a teško je i utvrditi trendove koje bi valjalo slediti u budućnosti.

Prolaznost studenata je u značajno mjeri poboljšana u posljednje vrijeme jer su prioriteti u studiju restrukturirani. Naime medicinska grupa predmeta je imala rigoroznu selekcijsku ulogu tokom studija na Fakultetu sporta. Definiranjem ovih nastavnih predmeta kao funkcionalno-aplikacijskih, došlo je do značajne vertikalne prohodnosti studenata, a time i dominirajuće uloge stručnih i pedagoških nastavnih predmeta u selekciji.

Dakle, jedan od početnih koraka u evaluaciji nastave bila je revizija curriculumu medicinskih predmeta, jer njihovi programski sadržaji ne odstupaju značajno od istih na studiju medicine, stomatologije i sličnih studijskih grana. Za pedagoga sporta ovaj nivo znanja medicinske struke nije neophodan, pa se revizijom ustanovio novi program kod ovih predmeta koji je sažetiji i reduciran u funkcionalnom smislu. Ova revizija značajno ne olakšava studij, jer su nakon funkcionalnijeg definiranja medicinskih predmeta, stručni nastavni predmeti etablirani kao primarni i najznačajniji za edukaciju u struci i dominantni za nivo uspjeha u studiju.

3.4.1.6.Nastavni proces i pristup studentima

Tendencija i politika fakulteta je takva da se zahtijeva interaktivni pristup u nastavi, da se studentu omogući da studira, a ne da »uči«, odnosno da uloga nastavnika bude informaciono - usmjeravajuća, a ne autoritativna i tradicionalno dominantna.

Zahtijeva se partnerski odnos student - nastavnik.

Ipak, ne postoje zakonske osnove ili druga pravila na bazi kojih bi se moglo uticati na promjenu nastavnih metoda, budući da nastavnici imaju punu autonomiju u pogledu realizovanja nastave i ocjenjivanja studenata.

Fakultet je u ovoj akademskoj godini izvršio najtemeljitiju promjenu prihvatajući novi sistem studija, ali ne odstupajući od zakonskih normativa. Izrada i usaglašavanje curriculumu na Fakultetu sporta i tjelesnog odgoja posljedica je dugotrajnog kontinuiranog procesa koji je bio podložan kvalitativnim promjenama u više navrata.

Nekada su te promjene bile logičke i neophodne, ali nekada nisu imale značajnije uloge u edukacijskom smislu i u podizanju kvaliteta studija. Znanstvene činjenice i aktualni trend razvijenih studijskih oblasti sporta u svijetu, značajno utiču na promjene i usaglašavanje našeg Fakulteta sa pozitivnim tokovima.

Procjena uspješnosti i kvalitete nastavnika u nastavnom procesu je više formalne prirode, u kojoj se studenti izjašnjavaju o pitanjima multimedijalne i interaktivne nastave, i novih tehnologija u nastavi, dok se evaluacija kvalitete nastavnika procjenjuje kroz pojedine upitnike na kraju studijskih godina, odnosno semestara. Uspjeh u nastavi evidentira se kao konačni uspjeh iz pojedinih nastavnih predmeta (ocjena).

Fakultet insistira na sljedećim aspektima promjena realizacije nastavnih planova:

- skraćivanje i osavremenjivanje nastavnih programa (sa naglaskom na ključne principe, generičko znanje, sistemsko razmišljanje) da bi se ostvarila komparabilnost sa ostalim evropskim univerzitetima na nivou osnovnih studija,
- veća orijentacija ka nastavi baziranoj na rješavanju problema,
- uvođenje "modularne" nastave, posebno u završnim godinama studija,
- uvođenje ispitnih pitanja sa višestrukim izborom, pored standardnih ispitnih metoda,
- aktivnije učešće studenata u procesu učenja i naučno - istraživačkog rada.

3.2.1. Finasiranje

Ono što se zasigurno može pretpostaviti jeste da Fakultet neće moći sprovesti reforme u tekućem periodu ukoliko izvor budžetskih prihoda ne bude progresivno u porastu (neophodno zapošljavanje mladog kadra, evaluacija nastave, poboljšanje kvalitete nastavnih sadržaja, lična primanja uposlenika Fakulteta, naučno-istraživački rad, visoki režijski troškovi i sl.).

U interesu društva mora biti obezbjeđenje kvalitete studija i izobrazbe vrhunskih eksperata u oblasti sporta i sportskih nauka mora biti prioritet. Iz tog razloga od osnivača se očekuju znatno veća finansijska izdvajanja u podršci radu Fakulteta.

4. Struktura i procesi odlučivanja i upravljanja aktivnostima

4.1. Institucionalne strategije

4.1.1. Organi odlučivanja

Upravni organi Fakulteta su: Upravni odbor, Dekan, Nadzorni odbor Fakulteta. Upravni odbor je najviši upravni organ Fakulteta koji odlučuje o najznačajnijim pitanjima rada Fakulteta, uključujući globalno planiranje i razvojnu politiku, korištenje sredstava Fakulteta. Pored predstavnika osnivača (3), Upravni odbor čine predstavnici zaposlenih (2) na Fakultetu.

Dekan je poslovodni organ Fakulteta. Dekan predstavlja i zastupa Fakultet u zemlji i inostranstvu, neposredno rukovodi njegovim radom, predlaže osnove poslovne politike i odgovara za ostvarivanje naučne i obrazovne djelatnosti na Fakultetu. Dekana, na prijedlog Nastavno - naučnog vijeća imenuje nadležno kantonalno ministarstvo na period od dvije godine sa pravom reizbora na još dvije godine. Fakultet ima četiri prodekana koji, prema ovlaštenju dekana, organizuju poslove u oblasti nastave i studentskog standarda, materijalno - finansijskih i investicionih pitanja, naučno - istraživačkog rada i međunarodne univerzitetske saradnje.

Nadzorni odbor fakulteta obavlja dužnosti vezane za nadzor nad zakonitošću rada i poslovanja Fakulteta i njegovih organa. Čine ga predstavnici osnivača (2) i članovi iz reda zaposlenih na Fakultetu (1).

Kolegij je koordinativni organ Fakulteta koji čine dekan, prodekani, sekretar Fakulteta, šef računovodstva, rukovodilac dijagnostičko - računskog centra i rukovodilac sportskih objekata i terena.

Najviši stručni organ je Nastavno - naučno vijeće Fakulteta. Vijeće odlučuje o najvažnijim pitanjima nastave i naučnog rada, utvrđuje prijedloge za donošenje nastavnih planova i programa fakulteta, uključujući donošenje programa naučnih istraživanja. Vijeće čine svi stalno zaposleni nastavnici (15) i 9 predstavnika asistenata. Sjednicama prisustvuju i ostali asistenti i predstavnici studentske asocijacije ali bez prava glasanja.

U odlučivanju, inicijativu daje dekan. Po pravilu, članovima upravnih i stručnih organa Fakulteta dostavljaju se prijedlozi odluka i druga akta o kojima se vodi rasprava i odlučuje. Pomenute prijedloge priprema Kolegij i Sekretarijat Fakulteta.

Organizaciona šema iz koje se mogu vidjeti Fakultetski organi sa aspekta odlučivanja o pitanjima obrazovanja i naučno - istraživačkog rada data je u prilogu.

- Dekan predlaže godišnji finansijski plan Upravnom odboru Fakulteta koji ga, u skladu sa svojim ovlašćenjima, razmatra i usvaja.
- Dekan je uglavnom odgovoran za realizaciju budžeta Fakulteta; on odlučuje o prioritetima i dinamici ispunjenja finansijskog plana.
- Unutrašnja raspodjela budžetskih sredstava koje Fakultet dobija iz od Kantonalnog ministarstva za obrazovanje striktno je definisana uredbama o normativima i standardima uslova rada Fakulteta.
- Ministarstvo obrazovanja prenosi sredstva Fakultetu direktno, tako da ne postoji centralni budžet Univerziteta u Sarajevu.
- Zahvaljujući razumijevanju Kantonalnog ministarstva Fakultet je bio u stanju da izdvaja sredstva i za rješavanje strateških pitanja (rekonstrukcija bazena).
- Fakultet može da se obrati Ministarstvu obrazovanja i nauke sa zahtjevima za obezbjeđivanje dodatnih sredstava za pokriće uvećanih ili nepredviđenih troškova i projekata. Ti zahtjevi se po pravilu ne odbijaju, ali zbog ograničenosti raspoloživih sredstava se pokrivaju simbolično.

4.1.2. Menadžment aktivnosti

Programske aktivnosti Fakulteta realiziraju se na kvalitetnom nivou koji obezbjeđuje menadžment Fakulteta sporta i tjelesnog odgoja. Menadžment Fakulteta čine :

- Dekan, odgovoran za realizaciju kompletnih aktivnosti Fakulteta; lice koje kontrolira rad ostalih članova menadžmenta;
- Prodekan za nastavu, odgovoran za uspješnu realizaciju nastave, izrade planova realizacije nastavnog procesa na osnovnim nivoima studija;
- Prodekan za nauku, odgovoran za realizaciju nastave postdiplomskih studija, protokola odbrana magistarskih radova i doktorskih disertacija, procedura izbora u viša naučna zvanja i naučno - istraživačke i izdavačke aktivnosti Fakulteta;
- Prodekan za finansije, odgovoran za kontrolu i praćenje toka finansijskih sredstava;

- Prodekan za međunarodne odnose, odgovoran za uspostavljanje i kolaboraciju sa evropskim i svjetskim studijskim odsjecima iz srodnih naučnih disciplina;
- Rukovodilac Instituta za sport, odgovoran za pružanje intelektualnih i profesionalnih usluga Fakulteta u vanastavnim aktivnostima vezanim za sportsku dijagnostiku i ostale programske sadržaje ovog centra;
- Voditelj Visoke sportske škole, odgovoran za uspješnu realizaciju nastavnog procesa na studijskim grupama za sticanje višeg i visokog stupnja obrazovanja;
- Voditelj Centra za cjeloživotno učenje, odgovoran za kontinuirano stručno usavršavanje zaposlenih Fakulteta i profesionalnih lica uže stručne i naučne oblasti u aplikativnim znanjima i
- Administracija Fakulteta (Šef računovodstva, Sekretar Fakulteta - pravno lice i Direktor sportskih objekata) odgovorni za optimalan rad u okviru svojih profesionalnih i radnih dužnosti.

4.1.3. Mehanizmi za prikupljanje informacija potrebnih za donošenje strateških odluka

Jedina mogućnost utjecaja Fakulteta na planiranje i ostvarivanje strateških odluka u obrazovnoj djelatnosti se ostvaruje putem djelovanja predstavnika Fakulteta na Senatu Univerziteta, državno - političkim organima i učešćem u javnim raspravama o dokumentima koji se ponude Fakultetu na razmatranje.

Fakultet nikada nije imao povratne informacije iz svog okruženja o potrebnom broju i profilu stručnjaka, tako da se na tržištu rada često javlja disbalans između ponude i potražnje.

Na nivou BiH još uvijek ne postoji sveobuhvatni plan strateškog razvoja. Kao rezultat toga nema ni strateškog plana u oblasti visokog obrazovanja koji bi predstavljao okvir za strateški razvoj Univerziteta u Sarajevu i svih njegovih članica.

4.2. Specifične politike

4.2.1. Relacije sa eksternim partnerima

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja održava kontakte i veze sa svim sektorima društva, između ostalog, i time što su predstavnici okruženja zastupljeni u najvišim upravnim organima Fakulteta - Upravnom i Nadzornom odboru.

Fakultet sarađuje sa mnogim državnim, privrednim i sportskim institucijama. Najveći broj nastavnog i saradničkog osoblja je uključen u rad sportskih klubova, Sportskih strukovnih saveza i Olimpijskog komiteta, međunarodnih sportskih asocijacija. Mnogi od njih su nosioci posebnih stručnih i društveno političkih funkcija.

Univerzitet, također, održava kontakte i veze sa lokalnim kulturnim institucijama, nevladinim organizacijama, javnim službama i drugim institucijama iz svog okruženja.

Fakultet uživa punu podršku lokalnih vlasti.

4.2.2. Ravnoteža između dodiplomskog, postdiplomskog i cjeloživotnog obrazovanja

Na ovom stupnju, na Fakultetu sporta i tjelesnog odgoja postoji ravnoteža između različitih nivoa studija te osnovne studije nisu favorizirane u odnosu na postdiplomske. Na Fakultetu postoje organizovane forme i različiti programi cjeloživotnog obrazovanja i kurseva za inovaciju znanja. Ovaj vid obrazovanja bi trebalo razvijati paralelno sa reformom cjelokupnog obrazovnog sistema. To bi trebalo da bude jedan od prioriteta, budući da je Fakultet svjestan nedostataka tradicionalnog obrazovanja koje sa sobom nosi problem brzog zastarijevanja jednom stečenih znanja.

4.2.3. Internacionalizacija obrazovanja

Internacionalizacija obrazovanja predstavlja jedan od ključnih ciljeva reforme Fakulteta. Fakultet je veoma zainteresovan da se uključi u međunarodne programe bilo putem međunarodnih naučno - istraživačkih projekata, bilo putem razmene studenata ili nastavnika ili na neki drugi način. U tom smislu, Fakultet je obnovio saradnju sa svojim nekadašnjim partnerima, i uspostavio nove kontakte sa inostranim visokoškolskim institucijama.

Konkretno, Fakultet je u proteklom periodu obezbjeđivao nastavnicima i saradnicima stručno i naučno usavršavanje ostvarivanjem međunarodne saradnje sa srodnim fakultetima u Hrvatskoj, Sloveniji, Austriji, Njemačkoj, Španiji, Bugarskoj, Makedoniji, SCG i mnogim drugim.

Saradnja obuhvata planiranje i realizaciju zajedničkih projekata realizacije dodiplomske i postdiplomske nastave i sticanja doktorata nauka. Isto tako, ova saradnja podrazumijeva razmjenu informacija i zajedničku evaluaciju, te usaglašavanje strateških ciljeva srodnih institucija.

Značajna je međunarodna saradnja na nivoima formiranja raznih komisija za izbor nastavnika, recenzija mnogih publikacija, učešća u redakcijskim odborima međunarodnih časopisa, itd. Nivo saradnje se može procijeniti u granicama zadovoljavajućeg, ali ne i na nivou saradnje srodnih institucija Evropske unije.

Fakultet je shvatio značaj Bolonjskog procesa, primjenu evropskog sistema transfera kredita, kao i skraćivanja dodiplomskih studija u kombinaciji sa magistarskim studijama i različitim specijalističkim programima. Institucionalna evaluacija EUA može se smatrati pokušajem euro-integracije.

5. ZAKLJUČAK

Program institucionalne evaluacije EUA omogućava Fakultetu sporta i tjelesnog odgoja u Sarajevu da objektivno sagleda svoju aktualnu situaciju i da procjeni svoje prednosti i slabosti, kao i mogućnosti za punu ekspanziju svih svojih potencijala za institucionalni razvoj. Zakonski okviri, aktuelni u periodu koji je predmet ove interne samoevaluacije su bili neadekvatni i nisu obezbjeđivali prostor za kvalitativnije i brže promjene, tako da su predstavljali značajnu prepreku uz koju se kao dodatni problem javljaju inertnost dijela nastavnog i nenastavnog osoblja i nedovoljna želja za promjenama.

Novi zakon o Visokom obrazovanju koji je stupio na snagu početkom školske 2006/07 godine trebalo bi da obezbijedi mogućnosti za radikalne promjene u organizaciji i funkcionisanju Fakulteta kao jedinice integrisanog Univerziteta. To će, naročito od rukovodstava Fakulteta, zahtijevati punu kreativnost i inventivnost u ostvarivanju strateškog razvojnog plana.

Fakultet ima sve jasniju predstavu o svojoj organizaciji i upravljanju. Danas je on nezavisna akademska jedinica u okviru Univerziteta koji je fragmentiran na svim strukturalnim i upravljačkim nivoima, od nastave, naučno - istraživačkog rada i materijalnih resursa do segmenata kao što su razvoj, saradnja, finansiranje i ljudski resursi. Ipak, Fakultet još uvijek nije u poziciji da odlučuje o pitanjima strateškog karaktera, posebno u domenu politike razvoja ljudskih resursa, investicija i budžeta.

U cilju poboljšanja ove nepovoljne situacije, Fakultet je motivisan za gradnju integrisanog Univerziteta, kako bi se postojeći ljudski i materijalni resursi mogli bolje i racionalnije koristiti. Država bi trebalo da poveća izdvajanja za racionalan broj Univerziteta, jer je povećanje resursa u direktnoj proporciji sa efikasnijom institucionalnom organizacijom i boljim učinkom.

Na nivou BiH još uvijek ne postoji sveobuhvatni plan strateškog razvoja. Kao rezultat toga nema ni strateškog plana u oblasti visokog obrazovanja koji bi predstavljao okvir za strateški razvoj Univerziteta u Sarajevu i svih njegovih članica.

Fakultet nikada nije imao dugoročne planove razvoja. U prošlosti su donošeni srednjeročni (petogodišnji) razvojni planovi, ali je ova praksa prekinuta početkom devedesetih zbog problema sa kojima se zemlja suočila. Planovi razvoja su se bazirali na programskim opredjeljenjima koje su dekani prezentirali prilikom kampanje za izbor.

U okviru globalnih i opštih društvenih promjena u Bosni i Hercegovini Fakultet sporta i tjelesnog odgoja u Sarajevu ima mogućnosti i kapacitete mora da preuzme vodeću ulogu u mijenjanju sebe samog, svakog uposlenog pojedinca ali i sredine u kojoj živi i radi. U tom smislu, Fakultet će morati da koristi sve svoje potencijale i sve prilike koje mu se ukazuju za eliminisanje slabosti kako bi se potencijalne opasnosti i otpor promjenama sveli na najmanju moguću mjeru. Načela definisana u sklopu misije i vizije Fakulteta biće polazna osnova za sve aktivnosti u tom pravcu.

Slijedeći taj ambiciozni cilj, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja će morati da:

- istraje na putu sopstvene reorganizacije koja podrazumjeva racionalizaciju u nekim segmentima i uvođenje novih organizacionih entiteta, kao i novih metoda rada;
- ponudi moderne usluge svojim studentima i svom okruženju;
- osigura najviše standarde kvaliteta u obrzovnom procesu
- uzme aktivnije učešće u društvenom i ekonomskom razvoju svoje sredine;
- uspostavi moderan sistem strateškog menadžmenta;
- podstiče internacionalizaciju obrazovanja, njegovanjem evropskog duha i intencija Bolonjske deklaracije.
- uspostavi cjelovit sistem osiguranja kvalitete

Ovaj evaluacioni dokument će poslužiti za izradu strategije razvoja Fakulteta u slijedećem dvogodišnjem periodu i kao polazna osnova za kontinuirano izvođenje interne evaluacije, a u svrhu pripreme Fakulteta za pristup obavljanju eksterne evaluacije.

SWOT ANALIZA

STRENGHT – SNAGA

- *orjentisanost Fakulteta ka novim tehnologijama,*
- *širok spektar usmjerenja koje nudi Fakultet,*
- *važne stručne, naučne i društvene pozicije na kojima se nalaze oni koji su svoja zvanja stekli na ovom Fakultetu,*
- *relativno dobra opremljenost Fakulteta informacionim tehnologijama,*
- *rastuće interesovanje studenata za aktivnije učešće u obrazovnom procesu i upravljanju na Fakultetu.*
- *spremnost upravnih i stručnih organa Fakulteta za strateške inicijative u sklopu opštih društvenih promjena,*
- *visoko-obrazovni kapaciteti nastavnog osoblje Fakulteta,*
- *spremnost i sposobnost većine zaposlenih za ostvarivanje strateških ciljeva,*
- *rastuće interesovanje studenata za aktivnije učešće u nastavnom procesu i upravljanju,*
- *sposobnost organizovanja obuke za rad sa računarima i upoznavanje sa drugim tehnologijama i interesovanje nastavnog i administrativnog osoblja, studenata i okruženja, za ove kurseve,*
- *uspostavljena saradnja sa brojnim sportskim asocijacijama, preduzećima i institucijama,*
- *uspostavljena saradnja sa univerzitetima iz inostranstva,*
- *rastuće interesovanje inostranih institucija za akademsku saradnju,*
- *učešće Fakulteta u međunarodnim programima (TEMPUS).*
- *postojanje plana za implementaciju sistema kvaliteta na Univerzitetu Sarajevo*
- *spremnost i autoritet Fakultetskog rukovodstva za promjene.*
- *motiviranost studenata za aktivno učešće u promjenama*
- *reputacija koju Fakultet uživa u zemlji i regionu u domenu sportskog obrazovanja i nauke,*
- *pogodan geografski položaj, imajući u vidu da je Sarajevo prirodni centar Bosne i Hercegovine,*
- *spremnost za nove obrazovne programe,*
- *spremnost Fakulteta i njegovih uposlenika da odgovore na postojeće zahtjeve,*
- *značajan broj mlađeg kadra koji je naklonjen promjenama.*

WEAKNESS – SLABOSTI

- poslijeratna situacija,
- neriješena politička situacija u zemlji i regionu,
- vlasnički problemi,
- malo tržište,
- nepostojanje konsenzusa o strateškim razvojnim planovima na nivou države i Univerziteta,
- nedovoljna finansijska sredstva za ostvarivanje planova razvoja,
- otpor promjenama od strane jednog dijela zaposlenih,
- nepostojanje povratnih informacija sa relevantnih institucija po pitanju planiranja;
- nesinhronizovanost nadležnog Ministarstva, Univerziteta i Fakulteta u strateškom planiranju.
- diskontinuitet međunarodne saradnje u ratnom i poslijeratnom periodu,
- relativna zanemarenost specijalističkih studija kao obrazovne opcije,
- neravnoteža standarda i kriterija izmedju osnovnih i drugih nivoa studija,
- slaba mobilnost nastavnog osoblja i studenata,
- nedovoljno poznavanje engleskog jezika kao problem značajnog broja nastavnika i saradnika,
- neiskorištene mogućnosti za primjenu savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija u nastavi.
- nedostatak kriterijuma za rangiranje fakulteta po kriterijumu kvaliteta nastave i naučno - istraživačkog rada na svim nivoima,
- nepostojanje definisanog sistema povratnih informacija od studenata u pogledu kvaliteta obrazovanja, udžbenika i ispita,
- neujednačeni kriterijumi za ocenjivanje studenata,
- nepostojanje razrađenih sistema kontrole kvaliteta nastavnog procesa i kompetencije nastavnika i saradnika,
- nepostojanje strateških planova,
- nesinhronizovanost aktivnosti Ministrstva obrazovanja i nauke, Univerziteta i fakulteta u upravljanju promjenama.
- zastarjeli nastavni programi i udžbenici.
- Djelimična finansijska zavisnost Fakulteta, kao državne institucije, od državnih struktura;
- neusklađenost postojeće zakonske regulative sa željenim promjenama u domenu visokog obrazovanja,
- loše ekonomsko stanje u društvu,
- neadekvatne prostorne mogućnosti,

- relativno mali broj stalno zaposlenog nastavnog kadra ,
- neadekvatan, demotivirajući nivo nagrađivanja nastavnog osoblja iz budžetskih sredstava

OPPORTUNITIES – MOGUĆNOSTI

- očekivani brži privredni razvoj ,
- očekivana veća mobilnost nastavnog kadra i studenata,
- spremnost Fakulteta da se prilagođava aktualnim promjenama u oblasti obrazovanja i nauke,
- visoki procenat srednjoškolske populacije zainteresovane za obrazovanje na Fakultetu,
- veliki broj sportskih djelatnika zainteresovanih za različite vidove cjeloživotnog učenja.
- vlastiti prostor na kojem se izvodi nastava sa mogućnosti proširenja kapaciteta
- inostrani partneri koji su zainteresovani za saradnju
- raspoloživi fondovi u okviru Tempus i FP7 projekata
- geografski položaj Fakulteta, u centru jugoistočne Evrope
- Institutu za sport kao prostor za razvoj naučno istraživačkog rada
- Nučno-stručni simpozij Nove tehnologije u sportu

TREATH – OPASNOSTI

- nepostojanje državnog Zakona o visokom obrazovanju i Zakona o sportu
- nepostojanje državne/kantonalne strategije kao okvira za organizovanje visokoškolskog obrazovanja i naučno - istraživačkog rada,
- nepostojanje državne strategije o sportu
- neodlučnost Vlade da preduzme korake vezane za reformu univerziteta,
- niska efikasnost nacionalne ekonomije,
- mali iznos sredstava iz budžeta namijenjenih visokom obrazovanju i nauci,
- disproporcija broja studenata u odnosu na zahtjeve tržišta rada,